

a mélyponton szitál felülről a víz. Ilyen esetekben - kényszerüségből - a Rejtett-barlangon dolgoztunk. Egész évben összesen 5 munkanap alatt 800 vödör kitöltést távolítottunk el ebből a jelentéktelennek látszó üregből. Lefelé mélyülő forráskürtőnek látszik - eddig.

A Róka-hegyi-barlang lezárásában a szakosztály minden csoportja - így mi is - résztvettünk.

/Gáspár József/

Jelentés A MÁFI Optimista Barlangkutató Csoportjának 1978-ban végzett munkájáról

A csoport 1978-ban 52 túrát szervezett a Budai-hegységbe, a Pilisbe, a Bükkbe és az Aggteleki-karsztra.

A csoport nyári táborában 22 fő vett részt. A tábort a Kopolya-völgyben állítottuk fel. A munkálatok a Kopolya-zsombolyban folytak. A Kopolya-zsombolyban összesen 168 órát dolgoztunk, s a tábor végén belyukadtunk a Kessler Hubert által feltárt, de évek folyamán már eltömődött barlangjáratba, amely a Kessler feltárás óta agyagszifonok megnyílásával kb. 20-30 méterrel nőtt. A barlangjáratokban munkálatokat sem folytattunk, mert a zsombolyban történő munkák folyamán a kitermelt agyagot kiszállítani nem tudtuk, ezért a biztonsági rendszabályok figyelembevételével az omlásveszély teljes megszüntetéséig további munkákat nem végzünk.

1978. szeptemberétől csoportunk bekapcsolódott a Budapesti Történeti Múzeum vizalatti régész-csoportjának munkájába. A BVM megbízásából a Budavári Palota területén található vizgyűjtő ciszterna és az Országház utcában található vizes kút szárazon lévő barlangüregében végeztünk régészeti feltárást. A régészeti feltárások folyamán a csoport 500 munkaórát dolgozott.

A Mecseki Karsztkutató Csoport jelentése az 1978. évben végzett munkáról

Rónaki László

Tudományos munka

Az előző években megkezdett kataszterező munkák folytatását irányoztuk elő munkatervünkben. Ez az év folyamán arányaiban főleg a Villányi-hegység területére tolódott át. A Mecsek-hegységben alig néhány objektum feltárását és térképezését készítettük el, viszont igen jelentős munkaráfördítással a Villányi-hegység karsztjának minden eddiginél részletesebb kataszterét sikerült egy 3 kötetnyi terjedelmet kitevő tanulmányban rögzíteni. Dr Szabó Pál Zoltán által elsőként közzétett kataszterben /Karszt- és Barlangkutató 1961. I. félév/ a Villányi-hegységből 9 barlangot ismertetett és egyetlen objektumnak vázlatos rajzát közölte.

A Központi Földtani Hivatal megbízásából "A környezeti természeti potenciál" feltárását célzó komplex vizsgálati program részeként készítette csoportunk az MKBT munkaközösséggel a már említett tanulmányt. "A Villányi-hegységi karszt" címszó alatt az első kötet "A hegyszerkezet és vízföldtan", a második kötet "A speleológiai viszonyok", míg a harmadik kötet a "Fotódokumentáció" címet viseli. A tanulmány nagy számú illusztrációs anyagából néhányat mellékelünk évi jelentésünkhöz. Így a barlangok elhelyezkedéséről teljes éttekintést adunk 1:100 000 és 1:100 000 méretarányú térképeken. A barlangok leírása helyett itt - a tanulmányban nem szereplő - összesítő táblázatot közlünk, mely a legfontosabb

jellemzők összehasonlítását szolgálja. Csak a legjelentősebb barlangokról készült térkép-
pet adjuk közre az évi jelentés mellékleteiként. Az egységesen 1:100 méretarányú barlang-
térképek és szelvények is a jobb összehasonlítást szolgálják. A fotómellékleteink Villá-
nyi-hegységre vonatkozó része "ami a nagy dokumentációból kimaradt"-ként csatoljuk.

A VITUKI országos trícium vizsgálati programjában a Mecsek-hegységi karsztviz rendszeres
mintavételezését végeztük. A vízszint-vizhozam észleléseinket a korábbi évek gyakorlata
szerint folytatjuk, de ezek eredményéről csak később - jövő évi jelentésünkben - kivá-
nunk számot adni.

Feltáró kutatás

A Ny-i Mecsekben nyolc ponton volt bontással feltárás. Közülük két helyen végzett munká-
ról még nem készültek el a kutatási jelentések, így ezeket a teljesség hiányában nem tud-
juk most még részleteiben ismertetni, csupán vázlatos értékelését adjuk.

Az évi munka mérlege

A csoport nyilvántartott létszáma nem változott, mert bár 2 fő kilépett, helyüket újabb
jelentkezők töltötték be.

A tudományos és feltáró munka eredménye

A Ny-i Mecsek

Az előző fejezetben már utaltunk rá; csak a következő évi jelentésünkben fogunk bővebben
számot adni a részletekről. Itt most csak tájékoztatásul közlünk néhány adatot. Feltáró
munkát végeztünk a Szuadó völgy közelében három kis lyuk megbontásával, összesen 7 fm új
feltárással. Két zomboly /Szépnyelő-zomboly 9 m, Vásárosúti-zomboly 16 m/ megbontásá-
val és feltérképezésével további 25 m újfeltárás, majd egy - jobbára szintes - barlang
kibontásával /Nyerges barlang/ és felmérésével újabb 25 fm feltárást könyveltünk el. E-
zek összesen 75 feltárt és dokumentált fm-t tesznek ki.

Befejeztük a "Köteles zomboly" felmérését. Leírásunkat és térképünket később adjuk köz-
re.

Az Akácós viznyelő kezdeti szakaszának felmérését megkezdtük, de erről részletesen csak
az abaligeti barlang második nyugati oldalág bemért /lásd előző évi jelentésünkben lekö-
zölt térkép/ szakaszág történt poligon vezetés után tudunk beszámolni.

A Korall zomboly fotódokumentációját készítettük el számos dia és fekete-fehér anyagra.
Ezekből illusztrációként 4 felvételt csatolunk.

Az abaligeti barlang fotogrametrikus kísérleti felvételeinek értékelését Vukov Péter
tagtársunk készíti, melyről a jövő évi jelentésben kívánunk beszámolni.

A Villányi-hegység barlangkatasztere

Az alábbi áttekintő térképen bejelölt kiemelt /sorszámmal is ellátott/ területrészekről
- mint a barlangelőfordulások helyeiről - részletesebb térképeket is mellékelünk. Ezeken
a barlangok helyét bejelöltük a földtani térképről átvett képződmény határokkal. Utóbbi
a MÁFI Dél-dunántúli Területi Szolgálatának 1978. évi szerkesztésében 1:25 000 métera-
rányban készült, így térképeinkre fotónagyítással másoltuk át. Az áttekintő térképen
felrajzoltuk az országos kataszteri határokat és ilyen keretek között láttuk el sorszám-
mal az egyes objektumokat. Az általunk kezdeményezett - elfogadásra javasolt - sorszámok
a későbbi kutatások révén tovább vezethetők. Miatán a területekről eddig igen elenyésző
objektum darabszám volt közismert, így az általunk bevezetett számozás - melyet már most
célszerűnek vélünk közreadni - minden további munka alapját kell, hogy képezze.

A barlangok - illetve egyéb karsztobjektumok - áttekintő és összehasonlító táblázatában
a jellemző paramétereket is közöljük. Az egyes objektumok részletes leírása a korábban
hivatkozott "Villányi hegységi karszt" című három kötetes tanulmányban megtalálható. Itt
csak néhány jelentősebb barlangról készült térképünket mellékeljük, köztük a különleges-

ségnek számító török időkben mélyített kúttal feltárt Siklósi barlangokat is. A terület legjelentősebb termálvizfeltáró fúrásait is szerepeltettük - de kataszteri számozás nélkül - azzal az igénnyel, hogy a későbbiekben a kataszternek ki kell terjedni valamennyi mesterséges feltárásra, mely a karsztra vonatkozó adatokat szolgáltat.

A Villányi hegységi kataszterező terepi munkában résztvettek: Borsos Tibor, Budai József, Kraft János, Králik Istvánné, Peresztegi László, Pólai József, Rebró Katalin, Soós Józsefné, Szabó László, Téglás Judit, Timár Lajos és Vukov Péter, Rónaki László csoportvezető irányításával.

A három kötetes jelentés összeállításánál kiemelkedő munkát végzett Lorberer Árpád, aki az első kötetben a terület hegységszerkezeti és vízföldtani viszonyairól írt jelentős tanulmányt. Téglás Juditnak a nagy mennyiségű rajzos munkáért, Kraft Jánosnak az egyéb összeállítási munkáknál kifejtett tevékenységéért mondunk e helyen köszönetet. Soós Józsefné, Regős Györgyné és Balogh István hasonlóan szép munkát végeztek a rajzok és térképszerkesztések elkészítésénél. A munkabizottság valamennyi tagja köszönetet érdemel, mert munkájukkal nem csak a Mecseki Karsztkutató Csoport töretlen alkotóképességét bizonyították, de gazdaságilag is értékelhető eredményt produkáltak.

A táblázatból kitűnik, hogy a terület barlangjai általában kis méretűek. A mellékelt fotóanyagból is látszik, hogy a hidrotermális genetika uralkodó. A munkabizottsági jelentésünkben a barlangok természeti, környezeti értékét is próbáltuk meghatározni. Így a védelmük, idegenforgami feltárásuk és a még ismeretlen barlangok kutatási lehetőségeit is vizsgáltuk.

E kataszterezési munka a további kutatások és bányaüregek kataszterezésének szükségességére is ráirányította a figyelmet.

A Villányi-hegységi karszt-kataszterének táblázatos összefoglalása

/Készült a "Villányi-hegységi karszt" című MKBT munkabizottsági jelentés alapján/

Sorszám	Elnevezés - meghatározás	Felfedezés	Mélysége a bejáratától /m/	Hossza /m/	Becsült térfogat /m ³ /	Megjegyzés
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1	Csarnótai barlang	1916 ?	0	3,5	6	Csontbreccsa lelőhely
2	Máriagyüdi barlang	1890 ?	20	43	200	
3	Tenkeshegyi zomboly	1975. VI. 12.	37		1400	Berobbantották 1975-ben
4	Siklósi I. barlang /Várkút/	1520 ?	17	4	2	
5	" II. " "	"	20	6	4	
6	" III. " "	"	39	2,5	2	
7	Harkányfürdő régi kútja	1866	34,77			$Q = 1800 \frac{1}{p}$ $t = 62,5 \text{ } ^\circ\text{C}$
8	Harkányfürdő új kútja	1887	48			$Q = 500 \frac{1}{p}$ $t = 5,58 \text{ } ^\circ\text{C}$
9	Harkányfürdő III. kút	1960	50			$Q = 2500 \frac{1}{p}$ $t = 62 \text{ } ^\circ\text{C}$
10	Harkányfürdő IV. kút	1962	63			$Q = 800 \frac{1}{p}$ $t = 63 \text{ } ^\circ\text{C}$

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
11	Harkányfürdő fúrás	1965	30			Q = 40 l/p H = 4,9 t = 40 C°
12	" V. kút	1967	66,5			Q = 1400 l/p t = 62 C°
13	" VI. kút	1968	198			Q = 680 l/p H = 10,3 t = 47 C°
14	Harsányhegy Régi barlang	1920 ?		3	17	
15	" 1960-as barlang	1957	?	?	?	Berobbantva
16	" 1954 - es	1954. VI. kb. 13		kb. 45	?	Lefejtve megsemmisült
17	" Barlangmaradvány	1955 ?	1	3	2	
18	" Épületalapozásnál megnyitott barlang	1956 ?	?	?	?	Betömedékelték
19	Harsányhegy Lapos barlang		0	10	3-5	
20	" Kőkút "		3,5		40	
21	" Művésztelepi zomboly	1959	4		20	Kormos T. /1917/ közölt csontbrecsca oszlop valószínű helyén tárt fel
22	A Nagyharsányi hegycsúcs barlangja		4		35	
23	A Nagyharsányi hegycsúcs ürege		6,5		280	
24	A felhagyott bauxitbánya fejtési üregei, általában mint őskarszt maradványok					Elhagyott bányateretek fekéje
	A bauxit felszíni nyílásai:					
25	I. Antal altáró					kb. + 195 m absz. mag.
26	II. Lajos táró					kb. + 235 m "
27	III. Ny-i keresztvágat tárója					+237,0 m Bfm
28	IV. Elemér táró és gurítója + közbelnéje /+290/					kb. + 280 m absz. mag.
29	V. A Ny-i részen berobbantott táró /+283/ és a telep feltáró vágat					+ 291,4 m Bfm
30	VI. A Ny-i részen külszíni fejtés és gurítója					+ 293,6 m Bfm
31	VII. A Ny-i légfeltörés					+ 296 m Bfm
32	VIII. Károly táró és a gurító mellette					kb. + 310 m absz. mag.
33	IX. Behúzó léggurító					kb. + 315 m absz. mag.
34	X. Az I. külszíni fejtés					+ 299,8 m Bfm

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
35	XI. A Ny-i rész nagy külszíni fejtése a gurítóval					kb. + 320 m absz. mag.
36	XII. A legfelső külszíni fejtés és gurítója					kb. + 400 m absz. mag.
37	XIII. A nagy légfeltörés					kb. - 405 m absz. mag.
38	Az Antal altárho csapás vágatának 30-40 m-ében feltárt barlang /ld. I./					Csabai J. közlése Jelenleg megközelíthetetlen
39	Az Antal tárho Ny-i végén csontlelőhely					Csabai J. közlése
40	A Ny-i keresztvágat tárhojában a 30. méternél harántolt hasadék barlang /ld. III./				15-20	
41	A Károly tárho 50. méterében D-i oldalon É-D-i hidrotermális litoklúzis /ld. VIII./				0,5	
42	A Szársomlyói karr /Ördögszántás/ általában - mint jellegzetes karszt forma					
43	A Villány-templomhegyi kőfejtő aknabarlangja	?	13,5		60	
44	réteglap menti barlang		3,0		4	
45	A templomhegyi kőfejtő barlangmaradványai általában					A bányaralakon a barlangok felfelületeinek képződményei valamint csontbrecs-csa kitöltések.
46	A Borpince barlangja	1968. IX. 5.	0	25	250	
47	A beremendi Ördöglyuk	1913. IV.	/24/ 14	43	1000	Eredeti térfogatát 3000 m ³ -re becsüljük. Jelenleg bányaszeméttel részben feltelt
48	Kút zsomboly a BCM kőbányában	1940 ?	21	14	430	A vizellátásra hasznosítva

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
49	Nagy vizes üreg a BCM kőbányában	1940 ?	28	15	300	A térfogatba a viz alatt felderített rész is beszámítva
50	Vizes üreg a BCM kőbányában		6	8	20	
51	Kürtömaradvány a BCM kőbányában					
52	A 116-os szintű barlangüreg		0,5	3	3	
53	A régi lefejtett vizesbarlang	1935. VIII. 15.	10		100	Bendefy L. /1974./ publikációi Földtani Közlöny és a Hidrológiai Közlöny
54	Az 1972-es akna-barlang	1972.	27		100	Lefejtve, megsemmisült
55	Az 1976-os akna-barlang	1976. IV.	15		70	Részben lefejtve
56	Egyéb karsztos nyomok a 100-as szinten és újabban /1978/ a 143-as szinten					A bányafalakon és a lerobbantott kövön látható hidrotermális barlangüreg falmaradványok
57	Kistapolcai melegforrás és a régi forrás barlang nyomai					Lásd: Rónaki L. - Szederkényi T. - Kassai M. /1968/